

The Venice Charter

*translated
in*

TURKISH

TURC

ICOMOS National Committee using this version:

Turkey/Turquie

VENEDİK TÜZÜĞÜ

" Tarihi Anıtların ve Yerleşmelerin Korunması ve Onarımı için Uluslararası Tüzük"

İkinci Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi- 25-31 Mayıs 1964

İnsan kuşaklarının tarihi anıtları, geçmişten bir bilgi taşıyarak günümüze eski geleneklerin yaşayan tanıkları olarak gelmektedir. İnsanlar, insani değerlerin bütünlüğünde gittikçe daha çok bilinçlenmekte ve eski anıtları ortak miras saymaktadır. Onları gelecek kuşaklara sağ salim ulaştırmak sorumluluğu iyice anlaşılmuştur. Orjinal zenginliklerine zarar vermeden onları bizden sonrakilere geçirmek görevimizdir. Eski yapıların korunması ve onarımıyla ilgili ilkeler üzerinde karara varmak ve bunları uluslararası bir temele yerleştirmek şarttır. Böylece her ülke, kendi kültür ve gelenekleri çerçevesinde bu planı uygulamak sorumluluğunu yüklenecektir.

1931 Atina Tüzüğü ilk defa bu temel ilkeleri tanımlayarak, ulusal belgelerle, ICOM ve UNESCO'nun faaliyetlerinde ve UNESCO tarafından kültür değerlerinin korunması ve onarımı çalışmaları için uluslararası bir merkezin kurulmasında somut şeklini alan, bu tüzük uluslararası geniş bir hareketin gelişmesine yardım etmiştir. Böylece sürekli olarak daha karışık ve çeşitli olmaya başlayan meselelerin çözülmesi için artan bir dikkat ile eleştirci çalışma uygulanmaya başlanmıştır. Artık bu tüzüğü, içindeki ilkeleri iyice gözden geçirmek ve yeni bir belge halinde sınırlarını genişletmek için yeni baştan incelemek zamanı gelmişti.

Bunu gözönünde tutarak, Tarihi Anıtlarla ilgili Mimar ve Teknisyenlerin İkinci Uluslararası Kongresi 1964 yılının 25 ile 31 Mayıs günleri arasında Venedik'te toplanmış ve aşağıdaki metni kabul etmiştir:

Tanımlar

MADDE 1- Tarihi anıt kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kaplar. Bu kavram yalnız büyük sanat eserlerini değil, ayrıca zamanın geçmesiyle kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de içine alır.

MADDE 2- Anıtların korunması ve onarımı için, mimari mirasın incelenmesine ve korunmasına yardımcı olabilecek bütün bilim ve tekniklerden yararlanmalıdır.

Amaç

MADDE 3- Anıtların korunmasında ve onarılmasındaki amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar bir tarihi belge olarak da korumaktır.

Koruma

MADDE 4- Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması devamlılığının sağlanmasıdır.

MADDE 5- Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu çeşit bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle planı ya da süslemesi değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde fonksiyon değişikliğinin gerektiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.

MADDE 6- Anıtın korunması, ölçeği dışına taşmamak şartıyla çevresinin de bakımı içine alınmalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye, ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.

MADDE 7- Bir anıt tanıklık ettiği tarihin ve içinde bulunduğu ortamın ayrılmaz bir parçasıdır. Anıtın tümünün ya da bir parçasının başka bir yere taşınmasına-anıtın korunması bunu gerektirdiği ya da çok önemli ulusal ya da uluslararası çıkarların bulunduğu haller dışında izin verilmemelidir.

MADDE 8- Anıtın tamamlayıcı parçaları olan heykel, resim ya da süsleme unsurları, ancak bunları korumanın başka çaresi yoksa yerlerinden kaldırılabilir.

Onarım

MADDE 9- Onarım uzmanlık gerektiren bir iştir. Amacı, anıtın estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım, kendine temel olarak aldığı orjinal malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Varsayımların başladığı yerde onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyondan farkı anlaşılabilir ve günün damgasını taşımalıdır. Herhangi bir onarım işine başlamadan önce ve bittikten sonra, anıtın arkeolojik ve tarihi incelemesi yapılmalıdır.

MADDE 10- Geleneksel tekniklerin yetersiz kaldığı yerlerde, koruma ve inşaa için bilimsel verilerle etkenliği gösterilmiş ve deneylerle saptanmış herhangi modern bir teknik kullanılarak anıt sağlamlştırılabilir.

MADDE 11- Anıta maledilmiş farklı devirlerin geçerli katkıları saygı görmelidir; zira onarım amacı "stil birliğı" değildir. Bir anıt üstüste çeşitli devirlerin izlerini taşıyorsa, en alttaki durumu açığa çıkarmak ancak bazı özel hallerde - yok edilen malzemenin önemi azsa, açığa çıkarılan malzeme büyük tarihi, arkeolojik ya da estetik değer taşıyorsa ve korunma durumu böyle bir davranışı gerekli gösterecek kadar iyi ise - haklı çıkarılabilir. İlgili unsurların öneminin değerlendirilmesi ile ilgili yargı ve neyin yok edileceğı üzerinde karar vermek, sadece bu işi üzerine almış kimseye bırakılamaz.

MADDE 12- Eksik kısımların tamamlanması, bütünüyle uyumlu bir şekilde bağdaştırılmalıdır; fakat onarımın, aynı zamanda artistik ve tarihi tanıklığı yanlış bir şekilde yansıtmaması için, orjinalden ayırdedilebilecek bir şekilde yapılması gereklidir.

MADDE 13- Eklemelere ancak, yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonun dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği hallerde izin verilebilir.

Tarihi Yerler

MADDE 14- Anıtların buldukları yerler, bütünlüğün korunması, temizlenip uygun bir şekilde ortaya konması için özel bir dikkat gerektirir. Böyle yerlerde yapılacak koruma ve onarım işlerinde daha önceki maddelerde açıklanan ilkelerden esinlenmelidir.

Kazılar

MADDE 15- Kazılar, 1956 yılında UNESCO tarafından kabul edilmiş arkeolojik kazılarda uygulanması istenilen uluslararası ilkeleri tanımlayan kararlara ve bilimsel standartlara uygun olarak yapılmalıdır.

Yıkıntılar korunmalı, mimari unsurların ve buluntuların sürekli olarak korunması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bundan başka, anıtın anlaşılmasını kolaylaştıracak ve anlamını hiç bozmadan açığa çıkartacak her çareye baş vurulmalıdır.

Bütün yeniden inşa işlemlerinden peşinen(a priori) vazgeçilmelidir. Yalnız anastylosis'e, yani mevcut fakat birbirinden ayrılmış parçaların bir araya getirilmesine izin verilebilir. Birleştirmekte kullanılan madde her zaman ayırtedilebilecek bir nitelikte olmalı ve bu anıtın korunmasını sağlamak ve eski haline getirmek için mümkün olduğu kadar az kullanılmalıdır.

Yayın

MADDE 16- Bütün koruma, onarım ve kazı işlerinde her zaman çizim ve fotoğraflarla açıklık kazanmış çözüm getirici ve eleştirici raporlar şeklinde kesin belgeler hazırlanmalıdır.

Temizlemenin, sağlamlaştırmanın, yeniden düzenlemenin ve birleştirmenin her safhası-iş sırasında ortaya çıkan, tanımlanmış biçimsel ve teknik özellikler gözönünde tutularak-raporda gösterilmelidir. Bu belgeler bir resmi kurumun arşivine konmalı ve araştırmacılar bundan yararlanabilmelidir. Bu raporların yayınlanması tavsiye edilir.

NOTLAR

- (1) Koruma, "Conservation" ve onarım "Restoration" karşılığında kullanılmıştır.
- (2)Venedik Tüzüğü, 5805 sayılı özel kanun ile kendisine verilen yetkilere uygun olarak Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek kurulunun 24 Eylül 1967 tarih ve 3674 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.